Bizi deneyimsiz insanlarla kıyaslamayın. “Akıllı yatırımcı” ve “bilinçsiz yatırımcı” arasındaki farkları öğrenin. Herkes yatırımcı sayılmaz. Kâğıt üzerinde böyle olsa bile sayılmaz. Benjamin Graham’ın deyimiyle “akıllı” yatırımcı ne aldığını, neden aldığını ve ne fiyata aldığını bilir. Şirketlerin kâğıt üzerindeki değerlerine değil “gerçek” değerlerine odaklanır. İnsanlar bir dönem hisse senedi almaya karşıydı. Türkiye’de büyük bir yükselişin ardından borsaya küsen, alım yapmayı bırakan ve borsanın devasa bir kâr makinesi olmadığını acı bir şekilde tecrübe eden insanlar görebilirsiniz. Şimdilik değişen bir şey yok. Akıllı bir yatırımcı, bir hisse senedini neden aldığını zaten biliyordu. Bunun yanında, bu hisse senedini alırken ne denli riskler aldığını ve aldığı risklere karşın ne kadar bir getiri beklediğini de biliyordu. Bu alanda kendini geliştirememiş veya aynı kalmayı tercih eden insanlar, yasa dışı yatırım tavsiyelerine ve işe yaramaz teknik göstergelere odaklanmışken, akıllı yatırımcılar bu gibi düşüşleri fırsat bildi ve beğendiği, almak için fırsat kolladığı şirketlere hisse senetleriyle daha ucuz fiyatlardan ortak oldular. Bu açıdan bakınca insanların borsayı “kumar” olarak nitelendirmesini gayet makul buluyorum. Karşılarında bilmedikleri ve para kaybettikleri bir şey olunca bunu bir tip kumar oyunu gibi görüyorlar. Kumar oynayarak uzun vadede başarılı olamayacağınız açıkken, borsada aynı durum söz konusu bile değil. Bu gibi insanların yaptıkları şey, hiç bilmedikleri bir alanda, hiç bilmedikleri tekniklerle ve hiç okumadıkları bazı kitaplardaki bir iki cümlelik yatırım stratejileriyle borsaya girmek oldu. Bunu henüz yürümeyi bile öğrenmemiş bir bebeği Usain Bolt ile yarışa sokmaya benzetiyorum. Bu durumda elbette kazanan Usain Bolt olacaktır. Neyse ki borsa Usain Bolt kadar hızlı değil ve bazı durumlarda koşmayı bilmek bile yeterli olabiliyor. Nedendir bilinmez ama bugün benim karşıma “bilinçsiz bir yatırımcıyı” oturtsanız, benden daha çok kendisine güvendiğini göreceksiniz. Bu tür “yatırımcılara” bir şeyler öğretmek için gayret eden birisi ve bu gayretin çoğu zaman başarısızlıkla sonuçlandığını tecrübe eden birisi olarak söyleyebilirim ki burada değinebileceğimiz bir diğer problem özgüven. Buna özgüven demek ne kadar doğru bilmiyorum ama daha doğru bir ifadeyle Dunning-Kruger etkisi diyebiliriz. Yatırım alanında, borsa hakkında ne kadar bilgisizseniz o kadar bilgili hissediyorsunuz gibi görünüyor. Bir konu hakkında çok az sayıda yani kısıtlı bir bilgiye sahip olduğunuz durumda, o konu hakkında her şeyi bildiğinizi ve bildiklerinizin bir ötesi olmadığını zannedebilirsiniz. Sanırım bu “sözde” yatırımcılar çok az şey bildikleri ve tüm borsanın bu bildiklerinden ibaret olduğunu sandıkları için her şeyi bildiklerini zannediyorlar. Uyandırmak kolay olmuyor. Beni bir süredir takip eden ve sosyal medya platformlarındaki yazılarımı okuyanlar ne demek istediğimi anlayacaklardır. Hiç kitap okumayan ve her şeyi bildiğini sanan bu insanlara kitap tavsiye etmek hatasına artık düşmesem de bazı insanların bir şeyleri ısrarla anlayacağını sanarak hata ediyorum. İşin gerçeği, anlamıyorlar. Bu yazdıklarımıza bakın mesela. Bu yazıyı arkadaşlarınızla paylaşacak olsanız kaçı okuyacaktır? Eğer bu soruya verdiğiniz cevap “büyük bir çoğunluğu” olacaksa, bu açıdan çok şanslı olduğunuzu rahatlıkla söyleyebilirim. Durumun iç karartıcı olduğunu biliyorum ama bunu bile fırsata çevirebiliriz. Bana sorarsanız, yatırımcı “en büyük krizleri bile” fırsata çevirebilmek gibi harika bir yetenek edinmeli. İnsanların cahilleştiği ve her şeyi yapay zekâlara veya internet aramalarına bıraktığı bu dönemde neredeyse “sadece” kitap okuyarak para kazanmak mümkün gibi görünüyor. Sermaye Piyasası Lisanslama Sicil ve Eğitim Kuruluşu gibi kuruluşların eğitim setlerini tamamlamak, Akıllı Yatırımcı gibi kitapları okumak sizi fark attıracak seviyede öne geçiriyor. Biraz daha geriye gidecek olsak, bu kitapları defalarca kez okuyan, üzerine düşünen ve yeni yatırım stratejileri geliştiren insanların başarılı olduğunu söyleyebilirdik ama günümüz öyle bir hâle geldi ki yalnızca tek seferlik okumalar bile fark açacak nitelikte. Abarttığımı

düşünüyorsanız sözde “yatırımcıların” yaptıklarına bakın. Fiyat ve değer arasındaki farkı bilmiyor, internet sitesini beğendiğini için o şirketin hisse senedini alıyor, tüm parasını tek bir hisse senedine yatırıyor ve bu alanda bir sayfa bile kitap okumadıkları hâlde kendilerini yeterli görüyorlar.